

Samordningsförbundens konferens i Umeå 2020-02-20

om

Psykiskt, fysiskt och sexuellt våld En fråga om hälsa, liv och död!

Anita Kruse - Sakkunnig inom våldsområdet med uppdrag för NNS

Mobil 0703-751978 E-post anita.kruse@gmail.com

Mordförsök mot kvinna och två barn

En kvinna och två barn fick livshotande skador när de attackerades av en man i en bostad i centrala Eksjö. Mannen, som är i 30-årsåldern, greps senare och sitter nu anhållen misstänkt för mordförsök.

Offren togs med ambulans till sjukhus och opererades akut. Deras tillstånd är fortfarande allvarligt, men stabilt, enligt Höglandssjukhuset i Eksjö.

Larmet, som ringdes in av ett barn, kom till polisen strax före klockan åtta på torsdagen.

På adressen påträffade vi flera allvarligt skadade personer som fick föras till sjukhus, säger Erik Terneborn, presstalesperson vid polisen Öst.

Mannen greps senare på järnvägsstationen i grannkommunen Nässjö. Han förhördes under förmiddagen och anhölls därefter misstänkt för tre fall av försök till mord.

Det är inte en främmande man, utan det finns någon slags koppling, mer än så vill jag inte säga, säger Erik Terneborn.

Den misstänkte kommer sannolikt att begäras häktad under fredagen.

Vi jobbar mot att ge in en häktningsframställan, säger åklagare Klas Löf.

”Den arge”

Reflektioner och
tankar

Gro Dahle, Svein Nyhus

www.cinebox.se

Våldets omfattande hälsopåverkan

Hur påverkas den psykiska och fysiska hälsan av att se/höra eller utsättas för ett direkt psykiskt, fysiskt eller sexuellt våld?

Vad innehåller regeringsuppdraget till Socialstyrelsen, Jämställdhetsenheten, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, Migrationsverket och NNS/Samordningsförbunden?

Vad innehåller NNS och Samordningsförbundens projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld inom regeringsuppdraget?

Vad är våld?

- fysiskt
- Sexuellt/sexualiserat
- Psykiskt

Psykiskt våld kan även uttryckas genom att **materiella** saker slås sönder
att tvingas till en **ekonomisk** osjälvständighet
att ständigt uppleva det **latenta** hotet om våld

- **Försummelse** (psykisk och fysisk omsorgssvikt) gäller både för barn, unga och vuxna. Vid svår psykisk och fysisk försummelse av tex barn ses förändringar i hjärnans anatomi och fysiologi. En form av barnmisshandel enl. WHO
- **Att bevittna/uppleva (se och/eller höra) våld mot närstående**
- **Hedersrelaterat våld och förtryck** som är en övergripande benämning för tex kvinnlig könsstympning samt för barn – och tvångsäktenskap

Vem utsätter? Vem blir utsatt?

Förekommer i alla:

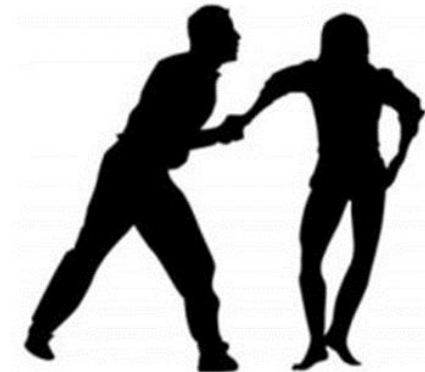
- Samhällsklasser
- Kulturer
- Åldrar

Våra föreställningar kan vara ett hinder!

Våldsutövaren

- **Makt och kontroll**
- **Förnekar och förminskar våldet**
- **Lägger ansvaret för våldet utanför sig själv**
- **Ser sig själv som offer**

Några hälsokonsekvenser

Psykiska

- Rädsla
- Förvirring
- Ångest
- Depressioner
- Missbruk
- Stress
- Sömnstörningar
- Suicidrisk

Fysiska

- Diffusa fysiska symtom
- Mag-tarmsymtom
- Kroniska smärttillstånd
- Blåmärken/svullnader
- Krosskador/frakturer
- Skador på ställen som ej
syns!

Psykiska hälsokonsekvenser

Sambandet mellan våld i nära relationer och kvinnors psykiska ohälsa

- **3 ggr** högre risk för **DEPRESSION**
- **4 ggr** högre risk för **ÅNGESTSYNDROM**
- **7 ggr** högre risk för **PTSD**

(Trevillion et al 2012, Chmielowska & Fuhr 2017)

Jämförelse av våldsutsatthet

Att under sin uppväxt ha bevittnat/upplevt (sett och hört) våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen uppgavs av

14 procent kvinnor vid BVC

27 procent kvinnor och 31 procent män vid Rehab/Bedömningsteam

Att någon gång i livet hade varit utsatta för en eller flera typer av våld uppgavs av

26 procent kvinnor vid BVC

52 procent kvinnor och 47 procent män vid Rehab/Bedömningsteam

(VKV- Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer- valdinararelationer.se/vkv)

Det föreligger ett mycket starkt samband mellan att under sin uppväxt ha bevittnat/upplevt (sett och hört) våld mot någon närstående eller annan viktig vuxen

och

Att senare i livet utsättas för ett direkt psykiskt, fysiskt och sexuellt våld både före och efter 18 års ålder

(VKV- Västra Götalandsregionens kompetenscentrum om våld i nära relationer – Nu har vi kommit över tröskeln)

” Det vi inom läkekonsten ser som ett problem kan vara ett försök till en lösning på ett annat problem som vi inte ser.”

Vincent J. Felitti, läkare och professor vid Kaiser Medicinskt Center i San Diego Kalifornien samt initiativtagare till ACE-studien – skadliga barndomsupplevelser som bygger på svaren från 17.000 kvinnor och män.

Bra föreläsning av Vincent J. Felitti

- Gör vi skillnad för utsatta barn?- UR Samtiden

Barndomstrauma kan göra dig sjuk som vuxen, det menar läkaren och forskaren Vincent J. Felitti. Han är grundare av studien som kallas ACE (Adverse childhood experiences), som djupgående analyserat 17000 vuxnas barndomsupplevelser i en longitudinell forskning.

Studien fann att personer med traumatiska händelser i barndomen, som tex våld, har en mycket högre risk för självmord, ätstörningar, alkoholism men även för både psykisk och fysisk ohälsa generellt.

Inspelat den 23 maj 2016 på Folkets hus, City Conference Centre, Stockholm.
Arrangör: Nordisk förening mot barnmisshandel och omsorgssvikt.

<https://urskola.se/Produkter/196431-UR-Samtiden-Gor-vi-skillnad-for-utsatta-barn-Barndomstrauma-paverkar-livet>

www.nnsfinsam.se/stoppavaldet

Barnen är oftast de som är mest utsatta när det förekommer krig i ett land som tex i Syrien.

Samma sak gäller när det förekommer psykiskt, fysiskt och sexuellt våld mellan närstående i en familj.

Barnen är oftast de som är mest utsatta och det får långtgående konsekvenser för de barnen både i det korta och i det långa perspektivet som vuxna.

För barn som utsätts för direkt våld eller upplever våld från den ena föräldern mot den andra föräldern får det stora konsekvenser.

- **Psykologiska, fysiologiska och sociala konsekvenser.**
- **Barn som upplever våld mot sin förälder eller omsorgsperson riskerar att utveckla en allvarlig och långvarig psykisk ohälsa, som depressivitet, ångest, PTSD, självdestruktivitet, aggressivitet, svårigheter i umgänget med andra barn samt koncentrationssvårigheter och svårigheter i skolan.**
- **Barnen kan också drabbas av hälsoproblem som astma, eksem, magont, förstoppning, sömnsvårigheter, huvudvärk och ätstörningar.**

(Socialstyrelsens dödsfallsutredningar 2016-2017)

Några av våldets konsekvenser för våra ungdomar

Fråga!

- Psykosomatik
- Självskadebeteende
- Suicidalt beteende
- Tidig sexual debut – många sexuella kontakter
- Skam och självanklagelser
- Bristande tillit till vuxenvärlden
- Missbruk
- Utsatta på digitala medier

ungarelationer.se -stöd och kunskapsplattform

jagvillveta.se – info om vad som är brottsligt samt stöd och hjälp

(Carolina Överlien, docent vid Institutionen för socialt arbete vid Stockholms universitet och Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress i Norge).

Sammanfattning och utdrag från Socialstyrelsens Dödsfallsutredningar 2016–2017

- **Det fanns brister i samordningen av insatser. Samhällsaktörerna arbetade i stor utsträckning parallellt. Relevant information delades inte och ingen samordnad planering genomfördes i samråd med den enskilde.**
- **Våldsutsattheten upptäcks inte. Utredningarna visar att det mest omfattande problemet var att våldet inte upptäcktes av de involverade samhällsaktörerna. Våldet blev oftast inte känt om inte den våldsutsatta på eget initiativ hade vänt sig till en samhällsaktör för att berätta om sin utsatthet.**

Regeringsuppdraget - Uppdrag om ökad upptäckt av våld m.m. 2019-2021 - Regeringsbeslut S2019/01517/JÄM

Regeringen uppdrar den 29/8 2019 åt Socialstyrelsen, Jämställdhetsmyndigheten, AF, FK och Migrationsverket att verka för **förbättrad upptäckt av våld** m.m. med utgångspunkt i den plan på området 2019-2021 som Socialstyrelsen redovisade 21 maj 2019.

**Regeringsuppdraget omfattar även NNS och Samordningsförbunden.
NNS nationella projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld**

Fortsättning på regeringsuppdraget:

De fem myndigheterna ska samverka i frågor om:

- Rutiner och metoder för upptäckt av våldsutsatthet och våldsutövande
- Övergripande information om våld, lagstiftning, skydd och stöd
- Hänvisning till socialtjänst, hälso- och sjukvård samt rättsväsende för berörda individer
- Förstärkt stöd till relevant personal med klientkontakter

Myndighetsspecifika mål och åtgärder: AF, FK och Migrationsverket

Exempel på åtgärder på AF, FK och MiG:

- Utveckla utbildningar och program för kompetensutveckling, handläggarstöd, kompetenshöjande insatser för chefer
- Se över rutiner, metoder, ärendehanteringssystem samt direktkommunikation med kunder/klienter, ”mina sidor” (FK).

Fortsättning på regeringsuppdraget:

Jämställdhetsmyndigheten ska:

- Ansvara för övergripande samordning, uppföljning och redovisning av både myndighetsgemensamma och myndighets specifika insatser
- ***Stödja Nationella Nätverket för Samordningsförbund (NNS) samt följa och utvärdera pilotverksamhet för upptäckt av våld vid några Samordningsförbund***

Fortsättning på regeringsuppdraget:

Samordningsförbunden utgör en rikstäckande struktur för samverkan och operativt samarbete mellan kommun, landsting/region, AF och FK som med fördel kan involveras i arbetet för att förbättra upptäckten av våld. Samordningsförbunden har en egen lagstiftning sedan 2004.

NNS har presenterat ett förslag om pilotverksamhet med Samordningsförbund på ett antal platser i landet för att pröva hur förbunden kan samordna såväl insatser för att upptäcka våld som stödinsatser till våldsutsatta

Vilka är NNS och Samordningsförbundens 7 piloter, kommuner, regioner samt 6 Grupp 2 förbund?

Piloter:

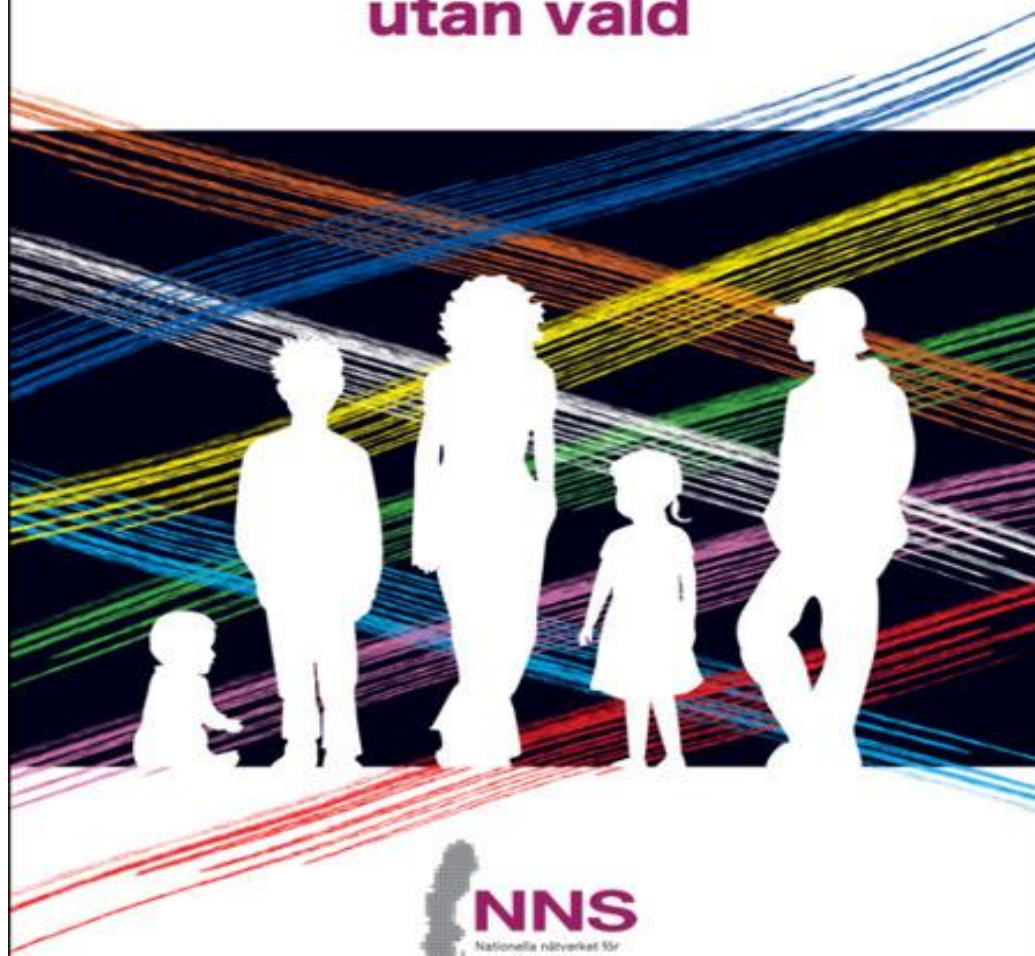
Skellefteå, Jämtland-Härjedalen (**Ragunda**), Samspelet (**Karlstad**), Södertälje, Karlskoga-Degerfors (**Karlskoga**), Vänersborg -Mellerud (**Vänersborg**) och Halland (**Varberg**) samt regionerna Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götalandsregionen och Halland.

Grupp 2 förbund:

Insjöriket, Umeå, Skaraborg, Norra Västmanland, Sundbyberg och MittSkåne.

Totalt ingår 9 regioner: Västerbotten, Jämtland-Härjedalen, Värmland, Stockholm, Örebro Län, Västra Götaland, Halland, Västmanland och Skåne.

Alla har rätt till en uppväxt utan våld

FÖRSÄKRINGSKASSAN ARBETSFÖRMEDLINGEN KOMMUNEN REGIONEN

Det finns stöd och hjälp att få!

Upplever du våld i din närhet eller själv utsätts eller har utsatts för våld eller hot, kan du alltid vända dig till din vårdcentral, en ungdomsmottagning eller socialtjänsten om du vill prata med någon om din situation. Där kan du också få vägledning till de som bäst kan hjälpa dig utifrån just dina behov av stöd och hjälp.

Du kan även söka information och få hjälp via telefonlinjer eller på internet. Du har möjlighet att vara anonym och även få information om vart du kan vända dig för att få stöd och hjälp på just din ort.

Här nedan finns information om några av de organisationer som du kan vända dig till. Du kan kontakta dessa oavsett var i landet du bor.

Kvinnofridslinjen 020-50 50 50

Telefonlinje som har öppet dygnet runt. Du kan vara anonym och samtalet är kostnadsfritt.

ungarelationer.se

Webbtjänst som innehåller chatt-möjligheter som vänder sig till dig som är under 20 år och blir utsatt för våld i din relation, är kompis till någon som blir det eller är den som utsätter andra för våld.

Terrafem

Telefonjour och en webb.

Telefonnumret är 020-52 10 10. Du kan samtala på 50 olika språk.
terrafem.org är terrafems webbplats.

dinarattigheter.se

En stödchatt på internet för unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och våld.

unizon.se

En webb som samlar över 130 kvinnojourer, tjejjourer och andra stödverksamheter som arbetar för ett jämställt samhälle fritt från våld.

jagvillveta.se

För dig som är upp till 17 år.

En webb med information om vad som är brottsligt, hur man kan känna om man varit med om brott och var man kan få hjälp. Här finns också information om vad som händer om man anmäler eller om det blir rättegång.

Örnska Vinn och Samtiden Per Jonsson, Bildbyrå Typo-Henry 2014-2019

www.nnsfinsam.se

NNS och samordningsförbundens nationella projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

Vad innehåller NNS och Samordningsförbundens projekt mot psykiskt, fysiskt och sexuellt våld?

- Bas- och metodutbildning om våld
- Att rutinmässigt använda ett validerat frågeformulär om 7 frågor om våld inom Samordningsförbundens ordinarie operativa samarbete mellan FK, AF, Socialtjänsten/Arbetsmarknadsenheter och hälso- och sjukvården
- Framtagande av material
- Kontakter med samverkande myndigheter lokalt, regionalt och nationellt för diskussioner om implementering och hållbara insatser över tid
- Regionala konferenser
- Stöd och handledning
- Utvärdering
- Avslutningskonferens

Att rutinmässigt använda frågeformuläret – 7 frågor om våld

Exempel på psykiskt, fysiskt och sexuellt våld

- **Med psykiskt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: hot, kontroll, kränkningar, isolering, könsstympling, tvångsgifte. Det psykiska våldet utövas ofta även digitalt
- **Med fysiskt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: slag, sparkar, knuffar, stryptag, skada med tillhygge, könsstympling
- **Med sexuellt våld** menar vi att man varit utsatt för eller utövat exempelvis: sexuella kränkningar verbalt eller fysiskt, pressad till/ pressat någon till sexuella handlingar mot den personens vilja, våldtäkt, att tvingas se på porrfilm/ agera som på porrfilm, digitala övergrepp, könsstympling, tvångsgifte eller på andra sätt utsätta/ utsättas för olika sexuella övergrepp

Varför fråga om våld?

- Våldet syns inte utanpå
- Patienten/besökaren ser inte sambandet mellan våldet och sin egen ohälsa
- Studier visar att patienter gärna vill få frågor om våld

Att fråga om våldsutsatthet som en del av anamnesen, NCK 2010

Vi ska använda ett formulär med rutinmässiga frågor om våld eftersom de personer vi möter i våra professioner sällan på eget initiativ berättar om sina upplevelser av våld. Få personer sätter sin ohälsa i samband med tidigare eller nuvarande upplevelser av våld

Att få frågor om våld är i sig hälsofrämjande och möjliggör att de som har upplevelse av våld kan få kunskap om våldets konsekvenser, stöd och behandling samt skydd vid ett pågående våld

Att använda ett frågeformulär om våld innebär att vi ger barn möjlighet till rätten att växa upp utan våld och få förutsättning till god hälsa och utveckling.

Länkar

Genväg till forskning är VKV:s forskningsbaserade faktablad. I Genväg till forskning presenteras lättfattliga översikter om forskningsfrågor inom området som har direkt relevans för praktiker.

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/forskning/genvag-till-forskning/>

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/material/rmr---regionala-medicinska-riktlinjer/>

<https://www.valdinararelationer.se/vkv/forskning/utvardering--rapporter/>

www.ungarelationer.se

